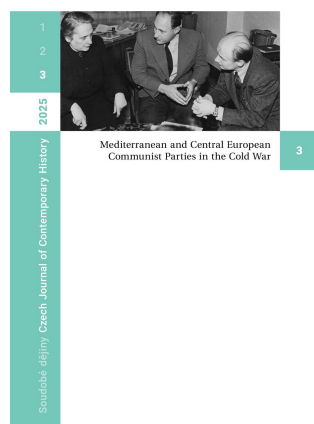

Zitierhinweis

Burget, Eduard : recension de : Václav Velčovský (ed.): Josef Kliment, U obětovaného prezidenta. Hořké paměti Háchova tajemníka, Praha : Academia, 2019, dans : Soudobé dějiny, 2020, 3/4, p. 703-710, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/9efa0d2cac5e4e46b3eb3da72d1dc438>

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Recenze

Ďábel je v detailu

Eduard Burget

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., Praha

KLIMENT, Josef: *U obětovaného prezidenta: Hořké paměti Háchova tajemníka*. Ed. Václav Velčovský. (Edice Paměť, sv. 109.) Praha, Academia 2019, 770 stran, ISBN 978-80-200-2982-9.

V prologu knihy *Textologie dnes* literární historik a editor Michael Špirit napsal: „Příprava literárních textů k papírovému i elektronickému zveřejňování může vypadat jako jednoduchá disciplína či profese, kterou zvládne každý, kdo ovládá zákonitosti jazyka, v němž je dílo publikováno. Praxe, jíž říkáme ediční nebo vydavatelská, se takto může jevit nejen běžným čtenářům, ale kupodivu i lidem, kteří se v oblasti literatury, umění nebo kultury zabývají jinými úkony. Cesta, kterou se literární text dostává na veřejnost, má přitom principiálně své valence, jako je má třeba výroba léků nebo vaření piva.“¹ S takovým tvrzením nelze nesouhlasit, nicméně při pohledu na současnou ediční praxi se nezbavíme pocitu, že ne každý editor a nakladatel si tuto skutečnost dobře uvědomuje.

Historik Václav Velčovský vydal v loňském roce v nakladatelství Academia paměti politického a tiskového tajemníka prezidenta Emila Háchy, právníka Josefa Klimenta (1901–1978). A my bychom mohli zvolat konečně! Vydání Klimentova memoárového textu v prestižní nakladatelské edici je bezpochyby záslužný čin, neboť

1 ŠPİRIT, Michael: *Textologie dnes: Příručka pro začínající editory*. Praha, Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i. 2020, s. 7.

Klimentovo mnohasetstránkové svědectví představuje unikátní pramen pro poznání dějin Protektorátu Čechy a Morava, a to i navzdory tomu, že osobnost samotného autora je dodnes považovaná za přinejmenším kontroverzní. Klimentovy memoáry tvoří podstatný doplněk k již dříve vydaným vzpomínkám osobností, které rovněž zanechaly svědectví o letech protektorátních či o období druhé republiky. Jmenujme namátkou paměti diplomatů, politiků a žurnalistů Vojtěcha Mastného, Karla Ladislava Feierabenda, Huberta Masaříka, Jiřího Havelky, Františka Ježka, Vlastimila Klímy či Rudolfa Kopeckého.² Některé z těchto svazků vyšly ve vynikajícím edičním zpracování, doplněné obsáhlými životopisnými studiemi, medailony jednotlivých historických aktérů, vysvětlivkami a rejstříky v rámci edice EGO, kterou připravují historici a editoři z Masarykova ústavu a Archivu AV ČR. V brzké době by se v této edici měly objevit i další důležité svazky, mimo jiné vzpomínky protektorátního ministra Vladislava Klumpara či jednoho z mužů 28. října Jiřího Stříbrného.

O existenci Klimentových pamětí se dlouho vědělo. Uloženy jsou v Archivu Národního muzea a historici, kteří o protektorátu píší, je většinou znají a také z nich hojně čerpají. Ostatně krátká ukázka z Klimentova díla již byla otištěna v roce 2007 ve druhém, doplněném vydání monografie o Emilu Háchovi historika Tomáše Pasáka.³ Připravit jejich kompletní edici je však mimořádně náročný úkol už proto, že vlastní text pamětí je nebývale rozsáhlý. Smysl obdobných edic je v zásadě dvojitý: pro historiky, kteří se danou problematikou zabývají, tvoří edice vzpomínek přímých aktérů specifický zdroj informací. Je pro ně zpřístupněn důležitý pramen, navíc opatřený rejstříkem jmen, odkazy na literaturu, v lepším případě i úvodní studií, která autorův život zasazuje do dobového kontextu a osvětluje genezi vzniku díla. Pro laického čtenáře s hlubším zájmem o dobu protektorátu je edice takových memoárů zajímavým vhledem do mnohdy pohnutého a dramatického života a doby konkrétního aktéra. V každém případě čtenáři jak z řad odborníků, tak běžných zájemců mají za to, že jim editor předkládá dobře zpracovaný a edičně ošetřený pramen. Málokdo z nás si zřejmě půjde do archivu ověřit, nakolik je editovaný text shodný s původní předlohou. Co si ovšem počít s knihou, která standardní ediční parametry nesplňuje? Běžný čtenář si toho nejspíš nevšimne, ačkoli může zpozornět v okamžiku, kdy zjistí, že ve jmenném rejstříku nelze prakticky dohledat

2 MASTNÝ, Vojtěch: *Vzpomínky diplomata: Ze vzpomínek a dokumentů československého vyslance*. Praha, Karolinum 1997; FEIERABEND, Karel Ladislav: *Politické vzpomínky*, sv. 1–3. Brno, Atlantis 1994–1996; MASAŘÍK, Hubert: *V proměnách Evropy: Paměti československého diplomata*. Praha – Litomyšl, Paseka 2002; HAVELKA, Jiří: *Dvojitý život: Vzpomínky protektorátního ministra*. Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v.v.i. – Nakladatelství Lidové noviny 2015; JEŽEK, František: *Mnichovská krize: Memoárové poznámky na okraj tragických dnů utrpení a hanby*. Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v.v.i. – Nakladatelství Lidové noviny 2016; KLÍMA, Vlastimil: *1938: Měli jsme kapitulovat?* Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v.v.i. – Nakladatelství Lidové noviny 2012; TÝŽ: *Druhý odboj (1939–1945): Svědectví a úvahy*. Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v.v.i. – Nakladatelství Lidové noviny 2017; KOPECKÝ, Rudolf: *Vzpomínky starého novináře: „Proti Benešovi, nacistům a komunistům“*. Beroun, Machart 2018.

3 PASÁK, Tomáš: *Emil Hácha (1938–1945)*. Praha, Rybka Publishers 2007, s. 387–391.

osoby, které se v textu knihy objevují. Historik je však nejen zklamán, ale může se cítit rovnou podveden.

Po zvolení Emila Háchy prezidentem na podzim 1938 se stal Josef Kliment, do té doby úředník sekretariátu Nejvyššího správního soudu, tiskovým tajemníkem nové hlavy státu. Přestože nepatřil k nejbližším Háchovým spolupracovníkům, náležel téměř po celé období protektorátu k lidem, kteří se pohybovali v jeho těsné blízkosti, a díky tomu mohl zanechat obsáhlé svědectví nejen o samotném prezidentovi, ale i o různých formách nátlaku, který na Háchu i jeho spolupracovníky vyvíjely německé okupační úřady. Krom toho byl Kliment publikačně velmi zdatný, během více než pěti let, jež strávil v kanceláři prezidenta, otiskl desítky novinových článků, které vycházely z pozice autonomie protektorátu v rámci Velkoněmecké říše, s nímž se Kliment ztotožňoval, dále ji ve svých textech rozvíjel a obhajoval (především po válce). Tento Klimentův postoj – z jeho pohledu realistický a v dané politické situaci sebezáchovný – byl již v letech okupace mnohými považován za opatrnický, zbabělý, či rovnou kolaborantský. Proto také krátce po osvobození byl Kliment zatčen a postaven před Národní soud, od něž nakonec odešel s doživotním trestem a jen těsně unikl rozsudku smrti. Z vězení byl propuštěn na amnestii v roce 1960 a po zbytek života mohl vykonávat jen pomocné dělnické profese. Pokračoval však v práci, kterou započal již v kriminále, tedy v psaní svých pamětí. Definitivní verzi textu, ze které přítomná edice vychází, autor dokončil v roce 1972, s několika drobnými dodatky z let 1973 a 1974. O čtyři roky později Josef Kliment zemřel.

S rozporuplným Klimentovým odkazem se Velčovský pokusil vyrovnat v úvodní čtyřicetistránkové studii, jež přehledně představuje jeho osobnost, i když se v zásadě opírá především o starší životopisnou práci Michala Musila, otištěnou v *Soudobých dějinách* již v roce 1995.⁴ Přidanou hodnotou Velčovského pojednání je jeho uvažování o míře Klimentovy spolupráce s okupační mocí, ve kterém rozvíjí a promýšlí teze o kolaboraci, jak je formulovali Tomáš Pasák či Jan Tesař, a pokouší se Klimentovo jednání poměřovat konceptem čtyř dimenzí viny filozofa Karla Jasperse. Mnohem hůře však Velčovský obstál jako editor, jeho ediční práce a zacházení s Klimentovými memoáry vykazují řadu závažných pochybení.

Editor zvolil za výchozí text Klimentových pamětí strojopis nazvaný *U obětovaného prezidenta* z roku 1972. Rovněž připomíná, že v Archivu Národního muzea je uložen i druhý Klimentův text memoárové povahy, nazvaný *Dvacet let v úřadovnách Emila Háchy (1925–1945)*, jenž se však zaměřuje na Háchovu činnost před zvolením do prezidentského úřadu. Editor ovšem zcela opomněl, že v Archivu bezpečnostních složek se nachází složka s názvem „Paměti Josefa Klimenta“, která obsahuje jak rukopis pravděpodobně první verze jeho vzpomínek, tak jejich strojopisný opis.⁵ Podle Klimentovy poznámky připsané na konci zjistíme, že text vznikl už

4 MUSIL, Michal: Příběh Háchova politického sekretáře: Josef Kliment před Národním soudem roku 1947. In: *Soudobé dějiny*, roč. 2, č. 4 (1995), s. 530–544.

5 *Archiv bezpečnostních složek* (Praha), fond S (Sbírka různých písemností), inventární jednotky S-507-1 až S-507-4, Paměti Josefa Klimenta, bývalého tajemníka prezidenta Háchy – Protektorátní dějiny.

v letech 1958 a 1959 – tedy v době, kdy byl jeho autor ještě vězněn. S největší pravděpodobností se jedná o jakýsi prazáklaď Klimentových vzpomínek, který by měl editor přinejmenším znát, případně by jej měl zhodnotit a srovnat s ostatními dochovanými verzemi. Pominout nelze ani fakt, že tato verze Klimentových vzpomínek může pomoci v rekonstrukci celé geneze memoárového díla.

V samotné ediční práci Velčovský selhává hned v několika ohledech. V ediční poznámce přiznává, že vzhledem k velkému rozsahu pamětí musel při vypracování kanonického textu přistoupit k výraznému krácení. Místa, která se rozhodl z edice vyřadit, proto označil výpustkou, tedy hranatými závorkami se třemi tečkami – ovšem s upozorněním, že některé výpustky nepřiznal. Navíc takových výpustek bylo slovy editora „obrovské množství“, a přestože si byl vědom, že nezvolil standardní editorský postup, došel k názoru, že takovýto postup byl „nezbytnou nutností“ (s. 46). Zdá se, jako bychom místo běžné ediční poznámky četli spíše Velčovského obhajobu nestandardního edičního řešení. Editor sice přiznává textovou redukci, avšak s dovětkem, že je zbytečné na ni čtenáře upozorňovat, protože by jej to rušilo v plynulosti četby.

Pokud srovnáme Velčovského edici Klimentových pamětí s třídičným strojopisem uloženým v Archivu Národního muzea, zjistíme, že editorovy výpustky mají v zásadě trojí charakter.⁶ V prvním případě se editor rozhodl vypustit věty či části vět, ve kterých se Kliment zjevně opakoval, případně odkazoval na jiná místa v textu, s tím že se k určitému problému později vrátí. Takové výpustky jsou z hlediska přípravy textu pochopitelné. V druhém případě editor vypouštěl části, které evidentně nedovedl přečíst nebo textu nerozuměl. Klimentův strojopis je skutečně na mnoha místech doplňován rukopisnými poznámkami, jež jsou často na hranici čitelnosti, řešením však není, že tuto skutečnost zamlčíme. Třetí skupinu výpustek pak tvoří části vět, věty, ba celé odstavce, u kterých jednoduše nevíme, proč je editor vypustil. Jejich výpovědní hodnota není větší ani menší než u jiných partií textu, lze se tedy jen domnívat, že se editor svévolně rozhodl některé části do své edice zahrnout a jiné nikoliv, aniž by nám vysvětlil důvody, které jej k takovému zásahu vedly.

V dalším pokračování edičního dovětku Velčovský upozorňuje, že do poznámkového aparátu přesunul odkazy na citované zdroje, které Kliment sám citoval v původním textu. Ovšem pro „zachování autenticity“ – uvádí editor – „jsem však nedoplňoval aktuální odbornou literaturu... Upravil jsem a sjednotil citační normu, kterou autor používá velmi rozkolísaně.“ (s. 45) Bez ohledu na to, jak a co editor vysvětluje v ediční poznámce, je zřejmé, že jeho zvolená metoda je od samotného počátku matoucí. Některé Klimentovy poznámky Velčovský překvapivě reviduje a doplňuje, přestože deklaruje, že tak z důvodu zachování autenticity činit nebude, jiné ale nechává zcela bez povšimnutí. Takový přístup, kdy editor popírá sám sebe a jeho „zásady“ platí jen někdy a někde, je přinejmenším chaotický. Pro názornost uvedme několik příkladů.

Kliment v souvislosti se svým článkem „Obnovuje se Svatá říše římská“, který publikoval v *Národní politice* v březnu 1939, cituje a odkazuje na text „odborného

6 Archiv Národního muzea (Praha), fond Josef Kliment, kartony 23 a 24.

politického historika“ (s. 282), který byl publikován v časopise *Listy* 20. března 1969. Editor nicméně nepovažoval za nutné, aby čtenářům osvětlil, že Kliment nejenže cituje z prvního dílu seriálu historika Jana Tesaře „Vlastenci a bojovníci“, který vyšel v jedenáctém čísle *Listů* pod názvem „President ‘Zachránce’“ (a později i v Tesařově souboru studií a esejů *Mnichovský komplex*),⁷ ale neuvádí na pravou míru ani to, že Kliment text cituje chybně s vynecháním některých částí. Kliment z Tesaře cituje: „Nedá se přehlédnout, že tato myšlenka má i svůj motiv národně obranný: má být českým národním programem...“ (s. 282) Jenomže Tesař v původním textu píše následující: „Nedá se přehlédnout, že tato myšlenka má – vedle své iluzornosti a svého rázu v podstatě kolaboracionistického – i svůj motiv národně obranný: má být českým národním programem...“⁸ Můžeme jen spekulovat, zda vypuštění slov o iluzornosti národního kolaboracionistického programu, který Josef Kliment v letech protektorátu zastával, autor vypustil záměrně, či omylem. Vzhledem k tomu, že se Kliment Tesařových slov dovolává jako soudu historika, který správně pochopil jeho třicet let starý záměr, se spíše domnívám, že vypuštění oněch slov bylo úmyslné. Jisté je pouze to, že v práci editora je takové opomenutí nepřípustné.

Nejde však bohužel o případ ojedinělý. Kliment v dalším textu mimo jiné zmiňuje, že po 15. březnu 1939 převzali Němci řízení zahraničních věcí, což v praxi znamenalo zrušení zahraničních diplomatických zastupitelstev v protektorátu. V Praze zůstali jen generální konzulové, včetně generálního konzula Sovětského svazu. Kliment odkazuje na zápisky z deníků jisté úřednice sovětského konzulátu, později překladatelky české literatury v Moskvě, jež byly přeloženy a otištěny v roce 1972 v týdeníku *Tribuna* (s. 350). Velčovský však tyto Klimentovy poznámky opět nijak ne-reviduje ani nevysvětluje. Pokud by tak učinil, mohl Klimentovu poznámku doplnit pro čtenáře vysvětlující informací, že pisatel zde měl na mysli Tamaru Michajlovnu Akselovou, manželku tiskového ataše sovětského konzulátu Moločkovského, jejíž zápisky uveřejnila *Tribuna* ve dnech 3. až 26. ledna 1972 (nikoliv 6. a 12. ledna, jak Kliment mylně uvádí).⁹ Tyto informace je snad možné z hlediska celku paměti považovat za podružné, nicméně v případě ediční práce je to jen další ukázka ledabylosti editora, jehož povinností je prostě takové údaje ověřovat, pokud se rozhodne editovat (a nikoliv jen mechanicky přepsat) historický pramen.

Na řadě míst Kliment odkazuje na práci historika Williama L. Shirera, kterou měl v době vzniku pamětí k dispozici jen v německém překladu (*Aufstieg und Fall des Dritten Reiches*), neboť tato práce v té době ještě nebyla přeložena do češtiny. Nejenže tento Klimentem opakovaně citovaný „americký autor světového díla o třetí říši“ (s. 292) zcela vypadl ze jmenného rejstříku, ale editor se ani nenamáhal čtenáře

7 TESAŘ, Jan: Vlastenci a bojovníci. In: TÝŽ: *Mnichovský komplex: Jeho příčiny a důsledky*. Praha, Prostor 2000, s. 137–145.

8 TÝŽ: Vlastenci a bojovníci: President „Zachránce“. In: *Listy*, roč. 2, č. 11 (1969), s. 16.

9 AKSELOVÁ, T. M.: Protektorátní deník, 1–4. In: *Tribuna*, roč. 4, č. 1–4 (1972), vždy s. 18. Přeložil Jiří Sedláček.

upozornit, že Shirerova práce vyšla po roce 1989 dvakrát v českém překladu pod názvem *Vzestup a pád Třetí říše*.¹⁰

Další doklady editorovy nedůslednosti by zaplnily několikastránkový seznam. Snad jen několik příkladů. Kliment kupříkladu obsáhle cituje z paměti ministra Jiřího Havelky ohledně jeho nařízení demise z vlády v roce 1941 (s. 422 n.). V poznámce Kliment uvádí, že citát převzal z Havelkových vzpomínek, které pro změnu cituje Hubert Masařík, jehož text vyšel v květnu 1968 v časopisu *Reportér*.¹¹ Pro editora by snad nemusel být až takový problém, aby Klimentův odkaz na Masaříka upřesnil a doplnil o správný název, případně stránkový rozsah daného textu. Nemluvě již o tom, že by snad bylo vhodné příslušný citát porovnat s dnes již vydanou a snadno dostupnou edicí Havelkových memoárů, případně na ně i odkázat.¹² V závěrečné části paměti Kliment cituje z projevu novopečeného prvního tajemníka Ústředního výboru KSČ Gustáva Husáka na celostátním stranickém aktivu, který byl v *Rudém právu* publikován 20. srpna 1969, jak ostatně Kliment uvádí v poznámce pod čarou (s. 593). Citát z Husákova projevu je však Klimentem zkreslený, zřejmě chybným přepisem z novin, nicméně to opět neomlouvá editora, který měl citát dohledat, ověřit v Klimentově textu, zkorigovat a doplnit přesným bibliografickým odkazem.¹³

Velčovský se bohužel nevyvaroval ani faktografických chyb a zmatečných informací ve svých příležitostných poznámkách. Mimo jiné uvádí, že zlínský podnikatel Jan Antonín Baťa odešel v roce 1939 z protektorátu do Brazílie (s. 103). Editor by však mohl velmi snadno dohledat, že Baťa neodešel do Brazílie, ale do Spojených států amerických, a do Brazílie přesídlil až v roce 1941 v důsledku sporů s americkými úřady a svým synovcem Tomášem Baťou mladším.

V úvodní studii Václav Velčovský uvádí (s. 34), že na Klimentův novinový článek „Obnovuje se Svata říše římská“ z 19. března 1939 reagoval dopisem jistý Eduard Grégr, který Klimentovi jeho angažovaný velkoněmecký koncept vytkl. Tento dopis zároveň posloužil jako jeden z mnoha důkazů o Klimentově kolaborantské činnosti a byl zahrnut i jako příloha do obžalovacího spisu proti Josefu Klimentovi, jehož edici Velčovský připojil za samotný text paměti. Jakého Eduarda Grégra ale měl editor na mysli? Předpokládejme, že editor věděl, že známý novinář a vydavatel *Národních listů* byl již od roku 1907 bezpečně mrtvý. Jenomže v soupisu důkazů obžalovacího spisu dopis žádného Eduarda Grégra nenajdeme. O něco dále však objevíme odkaz na dopis z 20. března 1939 adresovaný Klimentovi od Eduarda Gregora (s. 641). Tedy je oním Eduardem Grégrem Eduard Gregor? Je jméno Eduarda Grégra jen ve spisu nesprávně zapsáno ve tvaru Gregor, případně zkomolil Gregorovo jméno do podoby Grégr sám editor, nebo mu jméno na Grégra automaticky opravil počítač?

10 SHIRER, William L.: *Vzestup a pád Třetí říše: Dějiny nacistického Německa*. Brno, L. Marek 2004; 2. vydání (pod stejným titulem) Praha, Tomáš Krsek 2019.

11 MASAŘÍK, Hubert: Poslední měsíce s generálem Eliášem. In: *Reportér*, roč. 3, č. 21 (1968), s. I–VII.

12 HAVELKA, J.: *Dvojí život* (viz pozn. 2).

13 KSČ je jedinou vedoucí silou naší společnosti: Projev soudruha dr. Husáka. In: *Rudé právo* (20.8.1969), s. 3.

Těžko říci. Možností je hned několik. Pisatelem dopisu by mohl být třeba brněnský lékař Eduard Grégr, shodou okolností vnuk novináře Eduarda Grégra, který žil v letech 1903 až 1966. Nebo se mohlo jednat o dalšího vnuka téhož vydavatele, v tomto případě však tiskaře stejného jména Eduarda Grégra (1900–1986), který vedl v Praze rodinnou tiskárnu až do jejího znárodnění v roce 1948. Odpověď nakonec najdeme sami: v obžalovacím spisu je ze zmíněného dopisu citováno s vysvětlením, že se jedná o list Klimentovi zasláný knihtiskařem Eduardem Grégrem (s. 666). Dobře, poslední z uvedených možností je správná. Jaká je však v tomto zmatku role editora? Není snad třeba už dodávat, že ani Eduarda Grégra, natož Eduarda Gregora ve jmenném rejstříku prostě nenajdeme.

Ostatně jmenný rejstřík koneckonců představuje problematickou kapitolu samu o sobě. Zvláště u edic ego-dokumentů, kde se v textu objevují nikoliv desítky, ale přímo stovky historických osobností, je důležité, aby tyto osoby byly dohledatelné prostřednictvím kvalitně zpracovaného jmenného rejstříku. K edici pamětí připojený poválečný obžalovací spis Národního soudu proti Josefu Klimentovi, jenž čítá bezmála sto padesát tiskových stran, není rejstříkovan prakticky vůbec, respektive velmi, ale opravdu velmi výběrově.

Na webových stránkách Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem najdeme informaci o zahájení habilitačního řízení Václava Velčovského v oboru českých dějin s habilitační prací *Vina Josefa Klimenta*. Z příložených tří posudků lze soudit, že Velčovského edice Klimentových pamětí se mimo jiné stala základem jeho habilitace, přičemž pro knižní vydání v nakladatelství Academia byla úvodní životopisná část zkrácena. Zatímco první z oponentů se poněkud podivuje nad Velčovského specifickým edičním přístupem,¹⁴ druhý považuje editorem připravené prameny za „precizně kriticky zpracované“,¹⁵ aby třetí konstatoval, že by v případě výpustek volil menší zásahy do textu, případně by u rozsáhlejších pasáží označených hranatými závorkami preferoval stručné shrnutí obsahu vypuštěného textu v poznámce pod čarou. Nicméně i třetí posuzovatel respektuje stanovisko editora a spokojuje se s jeho zdůvodněním.¹⁶

„Dosud se sice neprokázalo,“ píše editor Michael Špirit, „že by po četbě špatně připraveného textu někdy někdo zemřel nebo byl zasažen nesnesitelnou bolestí, ale účinky literatury se jako každé jiné umění měří převážně jinými než fyziologickými

14 Posudek habilitační práce PhDr. Václava Velčovského, PhD: *Vina Josefa Klimenta* / Josef Kliment's Guilt [online]. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Filozofická fakulta [cit. 2020-10-20]. Podepsán doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc., 4.4.2020. Dostupné z: http://ff.u-jep.cz/files/veda_vyzkum/habilitace/velcovsky/posudek_nemecek.pdf.

15 Posudek oponenta na habilitační práci PhDr. Václava Velčovského, PhD., „Vina Josefa Klimenta“ [online]. Tamtéž [cit. 2020-10-20]. Podepsán doc. JUDr. PhDr. Pavel Maršálek, Ph.D., 9.3.2020. Dostupné z: http://ff.u-jep.cz/files/veda_vyzkum/habilitace/velcovsky/posudek_marsalek.pdf.

16 Velčovský, Václav: *Vina Josefa Klimenta*. Habilitační práce. Ústí nad Labem 2009 [online]. Tamtéž [2020-10-20]. Pod posudkem podepsán doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D., bez data. Dostupné z: http://ff.u-jep.cz/files/veda_vyzkum/habilitace/velcovsky/posudek_pazout.pdf.

důsledky a šrámy na duši mohou být nezměrné.¹⁷ Bohužel se však ukazuje, že špatně odvedenou ediční práci lze bez větších potíží vydat ve vědeckém nakladatelství a na jejím základě možná dosáhnout i prestižní pedagogické hodnoty.

Abstract

Josef Kliment (1901–1978) was a lawyer, legal historian and public servant; in the Protectorate of Bohemia and Moravia, he was the political and press secretary of President Emil Hácha (1872–1945) from the autumn of 1941 till the spring of 1944, and then became the Chairman of the Supreme Administrative Court. He was arrested after the war and sentenced to life by the National Court in 1947. He was amnestied and released from prison in 1960. The reviewer focuses on the editor's approach to Kliment's work titled With the sacrificed president. In his opinion, its publication (with subtitle Bitter memoirs of Hácha's secretary; Prague: Academia, 2019) merits a commendation, and he also appreciates Václav Velčovský's introductory study, but he has substantial reservations about the latter's editorial work. The reviewer believes the editor has chosen a non-standard approach, as he has marked only some of the frequent segments omitted from the extensive text and arbitrarily. Furthermore, the reviewer criticizes the fact the editor has not taken into account the oldest version of Kliment's memoirs, which was written ten years earlier, while Kliment was still in prison. In the reviewer's opinion, the publication's index, which is incomplete and non-systematic, cannot fulfil its role as well. These and other violations of editorial principles thus partly reduce the value of the important publication.

Keywords / Klíčová slova:

Czechoslovakia; Protectorate of Bohemia and Moravia; Josef Kliment; Emil Hácha; Nazi occupation; collaboration
Československo; Protektorát Čechy a Morava; Josef Kliment; Emil Hácha; nacistická okupace; kolaborace

17 ŠPIRIT, M.: *Textologie dnes*, s. 7 n. (viz pozn. 1).